

E- KULTUROLOĢIJA. Materiālu sagatavoja Andrejs Mūrnieks

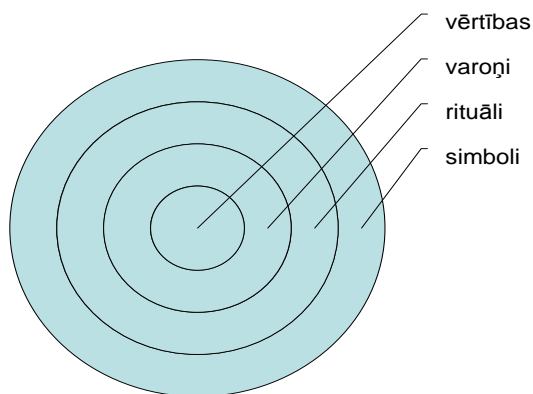
1. tēma: „Kultūras jēdziens” Uzdevumi.

3. apakštemats: *Kultūras mainīgās un mazmainīgās dimensijas, kultūras slāņi.*

1. Uzdevums: Izvēlieties un aprakstiet kādas sabiedrības vai tās daļas kultūras struktūru izmantojot G. Hofstedes shēmu (piemēram, savas ģimenes vai klases kolektīva, vai pilsētas, ciema kultūras struktūru)!

Kultūras struktūra (pēc G. Hofstedes)

1. att. Kultūras struktūras shēma (pēc G. Hofstedes)

Simboli:

Rituāli:

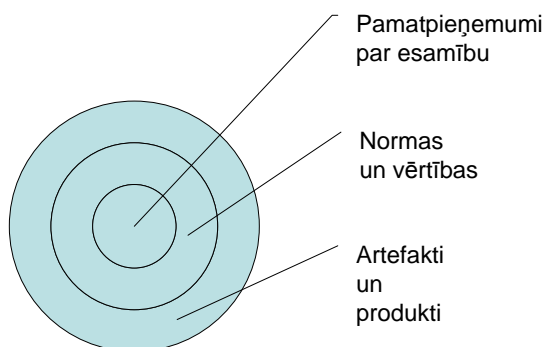
Varoņi:

Vērtības:

2. Uzdevums: Izvēlaties un raksturojiet kādu no vēsturiskajām kultūrām senatnē vai mūsdienās izmantojot F.Trompenāra shēmu (piemēram, sengrieķu, senēģiptiešu, Eiropas viduslaiku, renesanses, indiešu u.c. kultūras)!

Kultūras struktūra (pēc F. Trompenāra)

2. att. Kultūras struktūras shēma (pēc F. Trompenāra)

Artefakti un produkti:

Normas un vērtības:

Pamatpieņēmumi par esamību:

Uzdevumu gaitas apraksti un komentāri!

1. Uzdevums: *Katram izvēlēties un aprakstīt kādas sabiedrības vai tās daļas kultūras struktūru izmantojot G. Hofstedes shēmu (piemēram, savas ģimenes, vai klases kolektīva vai pilsētas, ciema kultūras struktūru)!*

Komentāri, uzdevuma gaitas apraksts: Piemēram, jebkura mācību iestāde izmanto simbolus veidojot savu tēlu – plašākai atpazīstamībai un sevis identifikācijai (formas tērpi, skolas karogs, himna, žetoni utml.). Mācību process ir zināmā mērā ritualizēts (stunda sākas ar sasveicināšanās rituālu un beidzas ar atvadīšanos, mācību gads sākas ar svinīgu aktu un beidzas ar „pēdējo zvanu” vai ar diplomu pasniegšanas ceremoniju u.tml.) Katrā skolā ir savi varoņi. Mācību iestādes nosaukumā nereti ietverts ievērojama cilvēka vārds (piemēram, Natālijas Draudziņas ģimnāzija). Tiek apzināta un propagandēta skolas absolventu pieredze un panākumi, notiek tikšanās ar viņiem. Tas pats attiecas uz atsevišķu mācību priekšmetu saturu, kurā izceltas īpašu savas joma celmlaužu (kultūrvaroņu) personības, piemēram, Īzaks Ņūtons un Alberts Einšteins – fizikas varoņi, Volfgangs Amadejs Mocarts un Ludvīgs van Bēthovens – mūzikas, Čārlzs Darvins – bioloģijas, Dmitrijs Menedeļevs – ķīmijas, Sokrāts – filozofijas varonis. Arī katrs skolotājs zināmā mērā ir sava mācību priekšmeta varonis, pēc kura skolēni nereti veido attieksmi pret konkrēto mācību jomu, orientējas savos interešu meklējumos un izvēlēs.

Dziļākais līmenis izglītībā kā kultūras apakšstruktūrā tomēr ir vērtības, kuras katrā mācību priekšmetā cenšas atklāt, pierādīt un panākt, lai tās piesavinātos un radoši pārņemtu skolēni savā vērtību sistēmā. **NB!** Jātrunā, ka arī rituāli, simboli un varoņi ir vērtīgi, taču šajā gadījumā ar vērtībām jāsaprot noturīgas īpašības un attieksmes (drosme, taisnīgums utt.)

2. Uzdevums: *Izvēlēties un raksturot kādu no vēsturiskajām kultūrām senatnē vai mūsdienās izmantojot F.Trompenāra shēmu (piemēram, sengrieķu, senēģiptiešu, Eiropas viduslaiku, renesanses, indiešu u.c. kultūras)!*

Komentāri, uzdevuma gaitas apraksts: Šo uzdevumu ieteicams uzdot kā patstāvīgo darbu mājās. Uzdevumu nosacījumus var precizēt. Piemēram, ārējo kultūras slāni – artefaktus un produktus – raksturot tikai ar 3, 4 piemēriem, bet spilgtākajiem, būtiskākajiem. Normas un vērtības izvēlēties, piemēram, no kādas konkrētas cilvēkdarbības jomas (piemēram, normas un vērtības ģimenē, attiecībās starp dzimumiem un paaudzēm vai normas un vērtības valsts iekārtā). Tas sašaurinās un konkretizēs

uzdevumu. Var uzdot nosaukt tikai tos pamatpieņēmumus par esamību, kas attiecas uz laika izjūtu (cikliskais, lineārais laiks) vai uz pasaules telpisko uzbūvi (piemēram, apakšzeme, zeme, debesis – senajās kultūrās). Pats šīs shēmas autors F. Trompenārs pamatpieņēmumu līmenī izdala septiņus izvēļu virzienus jeb jomas, kurās dažādas kultūras ieņem atšķirīgas pozīcijas (piemēram, ilgtermiņa, īstermiņa plānošana u.tml.)

Šo uzdevumu var uzdot arī pēc 6. vai 7. temata apguves, kad skolēni jau uzzinājuši kaut ko vairāk par dažādām pasaules civilizācijām.

Pirmais uzdevums vairāk piemērots, lai raksturotu mikrokultūras un subkultūras pēc G. Hofstede shēmas, bet otrai uzdevums (ar F. Trompenāra shēmas izmantojumu) piemērots, lai analizētu lielāku sabiedrību un laikmetu kultūras un civilizācijas.